

2019-Ը ԹՈՒՄԱՅՆԱԿԱՆ ԵՎ ԿՈՄԻՏԱՍՅԱՆ ՏԱՐԻ

ԿՈՄԻՏԱՍԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՍԱՆ ՎԱՐԱՆ ՏԵՐ-ԱՌԱՔԵԼՅԱՆԻ ՀՈՒՇԵՐԻՑ

Կոմիտաս Վարդապետը բազմաթիվ թելերով կապված է եղել հայ մշակույթի տարբեր բնագավառների հետ եւ իր ստեղծագործական կարողություններմ ամբողջությամբ ծառայեցրել է հայկական երաժշտական արվեստի զարգացման ու բարգավաճման գործին: Նա իր ապրած ժժվարին ու անքարենպաստ պայմաններում, բացի ստեղծագործական, ազգագործական եւ տնտեսական-հետազոտական փայլուն գործունեությունից, առաջ է տարել ու ծավալել իր կատարողական-արտիստիկ փառահեղ գործունեություն՝ որպես նշանավոր խմբավար ու երգիչ:

«Եվրոպան կլորցնի մեծ կոմպոզիտորին, բայց նրա ժողովուրդը կգտնի իր երգի, հայ երգի Մեսրոպ Մաշտոցին», Կոմիտասին էջմիածին ճանապարհելիս՝ նրա պատվին կազմակերպած ճաշկերույթին ասել է գերմանացի մեծ երաժշտագետ Ռիխարդ Շմիտը:

Հայ երաժշտության ասպարեզում Կոմիտասի ունեցած դերի ու նշանակության մասին շատ կարելի է խոսել ու գրել:

Բայց այսօր այդ մասին չեմ, որ ուզում ենք խոսել:

Այսօր մեր թերթի ընթերցողներ ենք ներկայացնում Կոմիտաս Վարդապետի սան Վահան Տեր-Առաքելյանի (Վերջինս եղել է Կոմիտասի բազմաթիվ երկուներում կազմակերպած գորեք բոլոր համերգների մասնակիցը): Խուշերից մեկը՝ կապված Կոմիտասի քրողական «Լուր-դա-լուր» լեզենիդ երաժշտության գրառման հետ: Հուչում պատմվում է նաև Կոմիտաս Վարդապետի իր քննադատների նկատմամբ նրա անհիշաչար լինելու մասին: Հուշը գրի է առել Մեծ երգահանի մեկ այլ սանը՝ Մելքոն Քրիշյանը իր «Անմար կանթեղ» գրում («Հայաստան» իրատրակչություն, Երեւան, 1969թ.):

Գերմանիայում տպիրելով Ռիխարդ Շմիտի մոտ՝ 1899 թվականին Կոմիտասը հաջողությամբ ավարտում է երաժշտության տեսական ու գործնական լրիվ դասընթացը, ապա նաեւ Բեռլինի կայսերական համալսարանը:

Կոմիտասը, բայց հայ ժողովրդական երաժշտությունը գերազանց հնանալուց, արդեն այդ տարիներին լավ գիտեր արեւելքի այլ ժողովուրդների երաժշտությունը եւս:

Կոմիտաս Վարդապետի նման լայն հորիզոն ունեցող գիտնական չեր կարող անտարբեր մնալ արեւելքան ազ-

գային մշակույթի ու երաժշտական բանահյուսության նկատմամբ: Նա իր երաժշտական բեղմնավոր գործունեության ընթացքում գրի է առել եւ ուսումնասիրել արեւելքան տարբեր ժողովուրդների, այդ թվում է քրդական երաժշտական բանահյուսության լավագույն նմուշներ:

Կոմիտասը հավաքել է գրի է առել ավելի քան 3000 հայկական ժողովրդական երաժշտության նմուշներ, բայց դրանցից միայն 1200-ն է պահպանվել: Բայց հայ ժողովրդական երգերից, նա նաև հետաքրքրվել է այլ մշակույթներով:

Որպես երգիչ եւ խմբավար՝ Կոմիտասը բազմաթիվ համերգներ է ունեցել Հայաստանում, Եվոպայում, Եգիպտոսում, Կ.Պոլսում, Թիֆլիսում, այլուր:

Նրա երգչախումբը շատ եվրոպական երկրներուն ներկայացրել է հայկական երաժշտությունը՝ արժանանալով շատերի, այդ թվում եւ ֆրանսիացի հանրահայտ կոմպոզիտոր Կլուդ Ռեյնուսի, Սորբոնի համալսարանի դասախոս, երաժշտագետ Լուի Լալուայի, Բեռլինի կոնսերվատորիայի դասախոս Ռիխարդ Շմիտի քաջալերակներուն, Երեւան, 1969թ.):

«Եջմիածնի գորշ իրականության մեջ Կոմիտասն այնպիսի պայծառ մի դեմք էր, որի ցայտուն գծերը երեք աղոտացնել չի կարող ժամանակը: Շենարանի ամբողջ աշակերտությունը սրտան սիրուն էր պարզ ու կենսուրայի Կոմիտասին եւ լիովին վայելում նրա ծերմ սերն ու վերաբերմունքը՝ համախմբվելով նրա շուրջը: Կոմիտաս Վարդապետը ժամանակի հետ քայլող անձնավորություն էր. Նա ուներ կմիք, այցեքարտ, անվանական ծրար, կրում էր մողեսի տեսքով կրծքազարդ, առանձնապես գորգուրում էր ձայնեղ եւ երաժշտասեր տղաներին իր սիրելի

Կոմիտաս Վարդապետ՝ իր սան Վահան Տեր-Առաքելյանի հետ

սաներին ու մտերիմներին, որոնց «քերենքել» (նողես) էր անվանում: Վերջիններիս թվում է նաև տողերին գրողը:

Եվ ամեն անգամ, երբ նա գրի էր առնում եւ մշակում ժողովրդական որեւէ երգ կամ Եկեղեցական մոտիվ, գալիս էր ծենարանի հանդիսարանը կամ կանչում էր մեզ իր նոտ, երգել էր տալիս մեզ եւ տեղնուտեղը ուղղումներում:

Կոմիտասի արտասահմանից վերադառնալուց անցել է 6-7 ամիս: Այդ ժամանակամիջոցում նրա ցուցաբերած աշխատանքն արդեն որոշակի հմայք ու համբավ էր ստեղծել նրա շուրջը: Նրա հմանեստ խուզը դարձել էր հայ երաժշտական արվեստի ուխտատեղի բոլոր նրանց համար, որոնք այցելության էին գալիս Եջմիածնի: Նրա ոգեւորությունը եւ ստեղծագույն մեջ կայսերական իշխանության մեջ էր առաջարկված անունը: Սակայն Եջմիածնի սեւագույն կղերն այնքան էլ հաշտ աչքով չէր նայում «յար» եւ «սեր» երգող «վանականին», որի քառածայն պատարագից «լուրերականության հոտ էր փչում»:

(Ժարումակություն՝ 5-րդ էջում)

ԴՐՈՌՈՑ

ԴԻԱՆԱ ՀԱՐՈՍՅԱՆԸ՝ ՔՎԵՄ ՔԱՐԱՔԱՅԻ ՔՐԹԱՔԱՅԻԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐՎԱ ԼԱՎԱԳՈՒՅԻՆ ՈՒԽՈՒԵՒԻ

Վրաստանի քվեմը Քարթիլի տարածաշրջանում քաղաքացիական կրթության լավագույն ուսուությունը է ճանաչվել Մարմեռլիի մոլոնցիպալիտետի ծեներելի հանրային դպրոցի հայկական բաժնի ուսուցչությունի Դիանա Շառույանը:

Այս օրերին կայացած քաղաքացիական կրթության ուսուցչիների ամենայա կրնքերանսը, որտեղ եւ տեղի ունեցավ լավագույն ուսուցչիների մրցանակաբաշխության արարողությունը:

Կոնֆերանսին նախանկցում էին 300 ուսուցչներ, ովքեր հնարավորություն են ունեցել դիտելու այլ ուսուցչիների կրողմից պատրաստված նախագծերությունը էր քաղաքացիական կրթության ոլորտում Մարմեռլիի մոլոնցիպալիտետում ծավալուն գործունեության հետ: Երիտասարդ ուսուցչությին ակտիվ աշխատում է երեխաների հետ նախաճեռնելով բազում նախագծերի որոնցից են «Թորաֆիկինգ»՝ ժամանակակից ստորևություն, «Տարբերակ միմյանց սեր ու շերմություն» եւ այլ նախագծեր:

Մեզ հետ գրույցում Դիանա Շառույանն ասաց.

-21-րդ դարի մարտահրավերների պատրաստ քաղաքացի դաստիարակելու համար, մեծ նշանակություն ունի նախագծերով ուսուցումը, որը հնարավորություն է ընձեռնալում աշակերտության զարգացման այնպիսի կարեւելու ունակությունը է:

Դիանա Շառույանը ասաց:

Դիանա Հարոսյանը ավարտել է Մարմեռլիի մոլոնցիպալիտետի Սիրութելսկա գյուղի բազային գործունեությունը և աջակցություն ստանում կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարությունը կողմանից:

Դիանա Շառույանը ավարտել է Մարմեռլիի մոլոնցիպալիտետի Սիրութելսկա գյուղի բազային գործունեությունը և աջակցություն ստանում կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարությունը կողմանից:

Դիանա Շառույանը ավարտել է Մարմեռլիի մոլոնցիպալիտետի Սիրութելսկա գյուղի բազային գործունեությունը և աջակցություն ստանում կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարությունը կողմանից:

Դիանա Շառույանը ավարտել է Մարմեռլիի մոլոնցիպալիտետի Սիրութելսկա գյուղի բազային գործունեությունը և աջակցություն ստանում կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարությունը կողմանից:

Դիանա Շառույանը ավարտել է Մարմեռլիի մոլոնցիպալիտետի Սիրութելսկա գյուղի բազային գործունեությունը և աջակցություն ստանում կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարությունը կողմանից:

Դիանա Շառույանը ավարտել է Մարմեռլիի մոլոնցիպալիտետի Սիրութելսկա գյուղի բազային գործունեությունը և աջակցություն ստանում կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարությունը կողմանից:

Դիանա Շառույանը ավարտել է Մարմեռլիի մոլոնցիպալիտետի Սիրութելսկա գյուղի բազային գործունեությունը և աջակցություն ստանում կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարությունը կո